

Herregårdstur til Sydøstsjælland Resumé v/ Erling Olsen

Søndag den 6. juni 2010 kl 8.30 var 50 morgenfriske medlemmer klar til afgang fra museet med bussen, der i løbet af dagen skulle bringe os rundt til herregårde af vekslende størrelser på Sydøstsjælland.

Første stop var i den oprindelige Køge landsby, som lå et stykke inde i landet ift. det Køge, vi alle kender i dag. Og stoppet her gjaldt Gammel Kjøgegård, nok turens mindste herregård.

Velkomsten var ganske vist lidt overraskende, da Køge Atletikforening havde henlagt dagens træningsløb til parken omkring gården – men vi slap for at deltage og kunne i stedet koncentrere os om turens fantastiske guide, Niels Peter Stilling, specialist i danske slotte og herregårde. Han forklarede os indgående om gårdens historie fra den var ejet af Scheel-familien (på det tidspunkt en af hovedmændene bag Roskildefreden) over den lokale bonde, Rasmus Carlsen, som med succes om- og opbyggede gården til den 1700-tals bygning, vi kunne tage nærmere i øjesyn inklusiv haven/parken med storblomstrende rhododendron-buske – perfekt timing af arrangementsudvalget! Fra gården var der et kvarters gang til den private familiekirkegård, hvor vi bl.a. så Grundtvigs kiste.

Næste stop var Vallø slot (eller herregård, som er den korrekte betegnelse iflg. Niels Peter Stilling, da det aldrig har været kongebolig). Det/Den er opført i slutningen af 1500-tallet af søstrene Rosenkrantz og bærer tydeligt præg af deres indbyrdes uoverensstemmelser omkring udformningen, f.eks. mente den ene at et slotstårn skulle være firkantet, mens den anden mente, det skulle være rundt – og sådan blev det; altså et slot med 2 tårne, men dog uden rester af den "Berlinmur" som oprindeligt havde delt slotsgården i 2 dele – en til hver søster! Slottet er fortsat en stiftelse for adelsfrøkener, men da der åbenbart i dag er mangel på sådanne, kan frøkener nu også være mænd - ja sågar ægtepar! Tilbage ved bussen igen var der høflig selvbetjening af kaffekande og småkage-dåser (i bussens bagagerum - heldigvis uden for mange bulede pander og nakker).

Og så gik turen til Gjorslev, hvor vi besøgte den bedst bevarede danske middelalderborg oprindeligt opført i slutningen af 1300-tallet af Roskilde bispen Peter Jensen Lodehat.

Her tog den nuværende ejer imod os på trappen og forklarede om de forskellige bygge-etaper samt de udfordringer nutidige herregårds-ejere står overfor. Forsynet med plast-overtræks-sko kunne vi så indtage borgens ældste rum og mageligt henslængt i de bløde stole og sofaer lytte til endnu en interessant forklaring fra Niels Peter Stilling – hvor han igen imponerede med sin store viden ikke alene om

bygningerne, men også om de danske adelsfamilier og deres (ofte temmeligt udviklede) indbyrdes relationer. Derefter var der fri rundgang i stueplan og på første sal.

Vores maver krævede nu deres ret og bussen satte kursen mod Stevns klint, hvor en lækker frokost ventede os på "Højeruplund". Resten af frokostpausen kunne benyttes på et besøg i den nærliggende Højerup Kirke – eller resterne af den, da hele koret var styrtet i havet i 1928.

Med således fornyede kræfter gik turen videre til Jomfruens Egede, en herregård, hvis historie skriver sig tilbage til middelalderen, hvor den som en af de større gårde i landsbyen begyndte at vokse og efterhånden op-købte/-slugte resten af landsbyen inklusive kirken.

Herregården fik sit nuværende klassicistiske udseende ved C. F. Harsdorffs ombygning i slutningen af 1700-tallet. Bygningerne har al den symmetri, klassicismen foreskrev – og hvor den ikke var naturligt til stede f.eks. i form af et manglende vindue, ja, så malede man blot et!

På vejen videre til Gisselfeldt passerede vi Lystrup herregård, der viste sig at være Rosenborg "en miniature" – fortsat i Moltke-slægtens private eje og brug – bl.a. med swimmingpool i en del af den gamle voldgrav!

Vel fremme ved Gisselfeldt blev der lejlighed til at nyde en del af slottets store park anlagt i engelsk stil med

stort Orangeri og Ridehus.

Vi gik i en bue omkring det meste af herregården, mens Niels Peter Stilling fortsat velopløst fortalte om bygninger og ejere gennem tiden.

Sidste stop på turen var Bregentved, der er et af Danmarks 2 største godser – Frijsenborg/Wedellsborg i Jylland er det andet. Bregentved ejes og bebos af Moltke-slægten, men parken er åben for besøg og vi fik mulighed for en hurtig rundgang i et hjørne af den.

Herefter gik det hjem til Hørsholm igen, men undervejs blev der lejlighed til at takke dels Niels Peter Stilling for hans imponerende og udbytterige guid'ning og dels arrangementsudvalget for en lang, men spændende og veltilrettelagt tur.

Skulle nogen efter læsning af ovenstående være interesseret i at vide mere om danske herregårde, kan Niels Peter Stillings 2 bøger: "Danmarks slotte og herregårde" samt "Kongehusets boliger gennem 1000 år" varmt anbefales – restoplagene er opkøbt af Rudersdal museerne og sælges fra Mothsgården i Søllerød til særdeles favorable priser.